

Ünlü yorumculardan portreler

DİMITRİ MITROPOULOS

Yazan: Hery LEVMGER
Çeviri: Nazan SEBER

Birkaç sene önce işittiğim bir hikâye, Dimitri Mitropoulos'un hayatına ve şahsiyetine enteresan bir şekilde ışık tutar. Milano'da orkestra şefi olarak vazife gördüğü bir sırada bir gün bir arkadaşı gelerek ona başka bir orkestra şefinin onun için iftiralarda bulunduğunu söyledi. Mitropoulos başını iki yana sallıyarak bu iddiayı reddetti ve «Olmaz böyle şey. Müzisyenler büyük bir ailenin fertleridir. Bir ailede de böyle birşey olmaz,» dedi.

Bu sözler büyük şefin en karakteristik yönünü tebarüz ettirmektedir. Hiçbir zaman hakiki mânada bir evi ve ailesi olmayan sanatçı kendini müzik dünyasının, müzik ailesinin bir ferdi olarak görmüş ve öyle hareket etmiştir. Bu ailenin diğer fertlerine sarsılmaz bir inanca bağlıydı. Onlara sayısız yardımlarda bulunmuştu. Orkestradaki müzisyenlerden ihtiyaç içinde olanlara yardım etmek onun için en tabii bir olaydı. İlgisinin büyük bir kısmı genç ve hâlen tanınmamış kompozitörlerde toplanmıştı. Genç müzikseverlerle konuşmak da en büyük zevklerinden birini teşkil ederdi. Kendisi daima

Dimitri Mitropoulos vazifelerini son derece müdrük bir insandı. Bu yönden, kendine göre derin inançlar beslerdi. On sene kadar önce şöyle yazmıştı. «Sevircilere zevkli dakikalar geçirtmek için uğraşan bir eğlendirici olmak istemem. Tabii, bunun ödevlerimden biri olduğunu müdrüküm. Fakat bana tevcih edilen eğlenceli ve öğretici bir ödevdir. Halkın müzik anlayış ve zevkinden kendimi son derece sorumlu görüyorum. Yeni ve çağdaş eserleri dinleyicilerime tanıtmak ve onlara çağdaş müziği dinletmek isterim. Mademki bizler, hepimiz bu çağın çocuklarıyız, öyleyse hep birlikte hayal ettiğimiz bir dünyayı kurmak için çalışmalıyız. Bizler sanatçı olarak bu çağın faal hayâlcileriyiz, ama bana kalırsa bu büyük ve cüretli teşebbüste sevircilere de epey görev yüklenmiştir. Benim gibi müzik dünyasının ormanlarında dolayan bir insan için büyük ve yüce ağaçlara gereken ihtimam ve ilgiyi göstermek ve bunun yanında henüz genç ve zayıf ağaçları da koruyup, onların güneşe erismelerini sağlamak icap etmektedir. Bu, halkın arzu ve isteklerine karşı bile olsa yapılması gereken zevkli bir ödevdir.»

Hayatının son senesinde Mitropoulos sık sık hasta lanmıştı. 1959 senesinde ciddi bir kalb krizi geçiren sanatçı 1960'da epey güç bir ameliyat olmuştu. Fakat bu son senesi içinde de çalışma hayatından ayrılmış değildi. Bu oniki aylık son devresi içinde Mahler Festivali sırasında Gustav Mahler'in Dokuzuncu Senfonisini idare etmişti. Mahler'in Dokuzuncu Senfonisi dinleyicilere derin bir şekilde tesir etmişti. Eserin çalınışından hemen sonra herkes, hiçbir zaman dinleyiciler tarafından böyle bir coşkun tezahürata mazhar olmayan bu eserin birdenbire nasıl olup ta bu kadar beğenildiğini münakaşa ediyorlardı. Mitropoulos o derin ve ha kiki tevazuu içinde şöyle cevap vermişti «Belki de Mahler arkadan beni idare ediyordu.» Konserin ertesi günü New - York'ta kendisini gördüğüm zaman ona fazla yorulmamasını tavsiye edecek oldum; bana «Sakat ve âlil bir insan gibi bir köşede kalmak istemem. Ayakta ölmeyi tercih ederim» dedi.

Duası kabul olundu. Mahler'in Üçüncü Senfonisini idare etmek için Milano'ya gelmişti. İki gün evvel yani 2 Kasım'da Köln'de bir konser vermişti. Provaya geldiği gün «Kendimi çok yorgun hissediyorum. Hâlâ çalışan eski bir otomobil motörü gibiyim» dedi ve birkaç dakika sonra değneği elinde prova esnasında yere düştü. Orada öldü. Bu istediği şekilde bir ölümdü. Sevdiği ve aileden saydığı sanat arkadaşları ve orkestrası yanında, kendisi sahnedeydi ve ölüm ona bir provanın âsudeliği içinde gelmişti. Büyük bir kalb durmuştu. Büyük bir şahsiyet ve daima verici bir insan olarak daima hatırlanacak ve yerine konulmayacak bir insandı. Mitropoulos, 1896 senesinin 18 Ekim günü Atina'da doğmuştu

1920'de konservatuardan mezun olduktan sonra artık gezici yılları başlamış oldu. Aynı sene Brüksel'e giderek Paul Gibson'la çalıştı. 1921'de Berlin'e gitti ve büyük sanatçı Busoni ile birlikte çalışmaya başladı. Bu arada Busoni öğrencisinde olağanüstü bir kaabiliyet keşfetti. Busoni, Mitropoulos'un hayatında derin bir iz bırakmış bir şahsiyettir.

1921 senesinde Mitropoulos Devlet Operasına yardımcı şef olarak tayin edildi. O sırada Devlet Operasının da Erich Kleiber ve Fritz Stiedry gibi şefler vardı. 1925'e kadar orada kaldı ve o sene Yunanistan'a döndü. Atina Belediye Orkestrası Şefliğine tayin edilmişti. Bir konser esnasında solist Egon Petri aniden rahatsızlanınca Mitropoulos Prokopieff'in 3 No.lu Piano Konçertosunu piano başında idare etti. Aynı konçertoyu 1932'de Paris'te ve daha sonra Amerika'da Piyanist şef olarak çaldı ve idare etti. Amerika'daki ilk konserini Boston Senfoni Orkestrasıyla 1936'da yaptı. Paris'te bir konserini dinleyen ve son derece tesiri altında kalan Serge Koussevissky tarafından davet edilmişti. 1937 senesinde Minneapolis Senfoni Orkestrası daimi şefliğine tayin edildi. 1949 senesine kadar orada kalan sanatçı o sene Leopold Stokowski ile birlikte New - York Senfoni Orkestrasında çalmayı kabul etti ve 1958'e kadar da tek Müzik Direktörü olarak bu orkestrada vazife gördü.